

Forfatter: Kierkegaard, Søren

Titel: »Æsthetica. Ældre« : 1836-09-08

Citation: Kierkegaard, Søren: "»Æsthetica. Ældre« : 1836-09-08", i Kierkegaard, Søren: *Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. 27*, udg. af Niels Jørgen Cappelørn; Joakim Garff; Johnny Kondrup; Tonny Aagaard Olesen; Steen Tullberg, Søren Kierkegaard Forskningscenteret 2010 , s. 1r. Onlineudgave fra Søren Kierkegaards Skrifter: <https://tekster.kb.dk/text/sks-p95-txt-shoot-n180.pdf> (tilgået 06. maj 2024)

Anvendt udgave: Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. 27

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. [Læs CC0-erklæringen](#)

P95:180

Hvorvidt er Faust et umiddelbart Drama? som J. L. Heiberg siger; (gives der et saadant?).

Hvorvidt er det rigtigt at lade F: opfatte Mephisto ved hans første Fremtræden humoristisk (Lessing, Klinger, Folkesangen i Knaben Wunderho[r]n 1, 214. – i Analogie med Stedet hos Goethe p. 85: Was wilst du armer Teufel geben etc o: a:). Dette har imidlertid Goethe først gjort paa det andet Sted p. 69: »das also war des Pudels Kern, Ein fahrender Scolast? Der Casus macht mich lachen.« Her er det imidlertid første Gang Mephisto optræder. Er det maaskee Goethes Villie, at distinguere mell: der Geist (p. 34.) og Mephisto (det Hele ikke legemlige – og »bescheidne Wahrheit sage ich Dir«.).

Hvorledes staaer det til med Goethes Ironie og Humor, det er ligesom Lynild og Torden betragtet af Een, der paa et Bjerg er hævet derover – han har overlevet dem, forsaavidt mere end classisk. (romantisk-classisk.).

F. hører hjemme i Ironiens Ebbe og Flod. Derfor gjenemløber han ogsaa strax i 1ste Scene den hele Climax. Han vil favne Makrokosmos, bliver afviist, stormer nu løs paa mikrokosmos ogsaa afviist falder han i Armene paa Wagner (Ironie); men denne Ironie maatte som saadan afføde sin Humor, der nu ogsaa yttres sig med H. t: Wagner« p. 36 o: f:.

Forøvrigt kan jeg ikke her undlade at omtale en Misforstaaelse, som jeg ved en tidligere Læsning af dette Digt, havde gjort mig skyldig i. p. 35 lin 3 f: n: nicht einmal dir, hvor jeg havde overseet einmal og taget dette Sted i den Betydning, at Djævelen vilde forlokke F: ved Tanken om hans Gud-Lighed, der altsaa hævede ham langt over Djævelen. Nu seer jeg, at det idetmindste ikke er G: Mening, om der end kunde ligge Noget rigtigt i at lade Mephisto træde i et saadant Forhold til F: ved sin første Optræden. –

Ironien er humoristisk opfattet af F:selv (»meine Schüler an der Nase herum«) Wagners hele Forhold til ham er Ironie; men nu kommer lige i det Øieblik han har besluttet at lade Alt være Sandser en ny Discipel (dyb Ironie). Ironie er det, hvor Bønderne modtage ham med Jubel, fordi han i sin Tid har frelst dem; Ironie, hvor W. glæder sig derover, dog Bøndernes Jubel opfatter han strax humoristisk. Ironie er hele Scenen med Hunden.

p. 57. øverst er et sandt Seerblik i enhver dyb religiøs Tvivlers Sjæl. Han føler selv meget godt hvor vigtigt det er for Msk, at have et saadant religiøs Udgangspunct og det falder ham derfor ikke ind at spotte derover for at berøve dem det.

p. 64. Jehovah var ikke i Stormen, den Ro, der imidlertid er udgydt over F: er ikke andet end en Slappelse. Han er allerede for meget traadt i Forhold til Djævelen, hvilket netop betinger hans Misforstaaelse af Evangeliet. Guds Riges Bearbejdelser ere nemlig ophørte. Saaledes maatte der ogsaa indtræde en vis Ro, i det Øieblik da Comandanten slipper D. Juan^s Haand, idet Kampen mell. de stridende Magter paa en Maade ophører. -

Hvad Betydning har det Mephisto fordrer, at F: tre Gange skal sige »herein« før han kommer.

Sammenlign Goeth.F: med Digtet i Knaben Wunderhorn. - fE.F:p 75, hvor han dysser ham i Søvn, fordi han ei kan slippe bort, med den Forvexling i Kn: W:, da han istedetfor X, som han ikke kan male maler Venus.

Det er underligt at see den yngre Generation, der vel har noget Faustisk i sig, netop at knytte sig til Goeth: Bearbejdelse deraf, der dog paa ingen Maade har noget forførerisk ved sig som dog D. Juan i enkelte Momenter (F: i slet ingen), det er snarere som Goethe var den graa Mand i Peter Schlemihl, der tog F: Skygge op af Lommen, der sagde: justo judicio Dei damnatus sum.

d: 8: Sept: 36.

Skulde der ikke ogsaa være nogle enkelte begejstrende Erkjendelsens Øieblikke¹ (kan det ikke forenes med Tanken om Djævelens Bistand ell. saa før Forbindelsen med ham) hvorvidt komme disse i anden Deel? og ere de da ikke af en ganske anden Art?

Lord Byron^s Manfred er nok F: uden en goethisk opdragende Mephisto?

1 idetmindste en Stræben i den Retning, saaledes som det ogsaa paa sin Viis er antydet i den Folkebog paa Dansk, jeg har. cfr p. 10.